

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

FUTÓ, József

Torday Emil / Emil Torday

Eredeti közlés/Original publication:

in: *Afrika*, 1963, Budapest, Gondolat, (35-36. old.)

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.003.573

Dátum/Date: 2019. május / May

filename: futo_1963_Torday

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BIERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

FUTÓ, József: Torday Emil / Emil Torday, *AHU MATT*, 2019, pp. 1–4. old.,

No. 000.003.573, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Közkönyvtárakban / In public libraries

Megjegyzés / Note:

ellenőrzött és szerkesztett szöveg / controlled and edited text

Kulcsszavak/Key words

magyar Afrika-kutatás, Torday Emil életének és tevékenységének bemutatása dióhéjban

African research in Hungary, presentation of Emil Torday's life and activities in a nutshell

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK- DOKUMENTUM- és ADAT-TÁR/THE FIRST HUNGARIAN FREE ELECTRONIC

SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS, STUDIES,
COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára/
writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött/the materials in the database are free but access or downloading are subject to registration

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikánisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig./The African-Hungarian Union is a non-profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

TORDAY EMIL

FUTÓ, József

in: *Afrika*, 1963, Budapest, Gondolat, (35–36. old.)

(...)

Ugyancsak minden különösebb tudományos ambíció nélkül, főképpen érdeklődésből lépett Afrika földjére a pesti Belga Bank kishivatalnok, *Torday Emil* (1875–1931). Tíz évi afrikai tartózkodása alatt lett néprajzkutatóvá, a szakmának elismert tudósává. 1895-ben Budapestről Brüsszelbe ment banktisztviselőként.

Mikor öt év múlva a bank Kongóba helyezte át, örömmel tett eleget a felhívásnak, mert Livingstone és Stanley könyvei már gyermekkorában felkeltették érdeklődését Afrika iránt. Hivatalos munkája mellett fő foglalkozása a nyelvtudomány, a néprajzi és földrajzi kutatómunka volt.

Tíz év alatt három nagy utazást tett Afrikában. Járt Stanley nyomán a Kongó zuhatagjain. Eljutott a Tanganyika-tóhoz, harmadik útján pedig nagyjából azt a vidéket járta be, amelyet fél évszázaddal azelőtt Magyar László.

Ez a harmadik útja majdnem végzetes volt. Egy orrszarvú kis híján halálra gázolta, úgyhogy mankóval járt élete végéig. Így a tudomány nagy veszteségére be kellett fejeznie néprajzi munkásságát.

A három útról francia és angol nyelven megjelent könyvei világhírűvé tették. Munkáiban valóságos képet fest az őslakók életéről, és sorra megcáfolja a néger szóhoz ragasztott „tudatlan és lusta”, meg a „vadak” kifejezéseket.

A bennszülöttek között, mondhatnánk velük élt. Óriási segítségére volt kutatómunkájában nagy nyelvérzéke és nyolc afrikai nyelv tökéletes ismerete is. Így hát nem szorult tolmácsokra, akik akarva nem akarva elferdítették a beszélgetések lényegét.

„Hosszú időn át tanulmányozta a négerék életét, szerette őket és mélyen bepillantott jellemükbe. A négerék bizalmukba fogadták, népszerű volt. Biztonságban járt olyan helyeken, ahol a kevésbé tapasztalt utazó életével lakolt volna.”

Így jellemezte őt Hilton Simpson angol utazó egyik könyvében. A nagy nyelvtudás és a határtalan emberszeretet a titka Torday viszonylagosan rövid afrikai tartózkodása alatt elért hatalmas eredményeinek.

De nemcsak ő szerette a négeréket, hanem a bennszülöttek is Tordayt. Az egyik alkalommal halálosan megbetegedett. Ha a szolgálai nem ápolják olyan odaadóan, talán bele is pusztult volna. Erről az esetről így számol be könyvében:

„Homályosan dereng bennem, hogy jóságos kezek gyöngéden ágyba emeltek, és hosszú, édes álomba merültem. Azt álmodtam, hogy szeretet és boldogság vesz körül, és hogy ez a szeretet és boldogság nem álom, hanem valóság, érinthető, tapintható, dédelgető valóság.”